

Денищук Денис Євгенійович,

науковий співробітник

науково-дослідної лабораторії з проблем досудового розслідування

Харківського національного університету внутрішніх справ

e-mail: denischukd@ukr.net

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Шістнадцятого листопада 2021 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про критичну інфраструктуру». Наступного місяця його зміст було опубліковано в офіційному виданні «Голос України» (№ 236) і вже п'ятнадцятого грудня 2021 року закон набув чинності. Проте, згідно прикінцевим положенням цього нормативно-правового акту, означений закон буде введено в дію через лише через шість місяців (за виключенням частини другої статті 32, яка буде введена в дію пізніше).

Отже, Закон України «Про критичну інфраструктуру» почне діяти лише з 15 червня 2022 року (тобто вже наступного місяця). Такий тривалий термін попередньої підготовки пояснюється двома факторами. По-перше, у забезпеченні захисту національної критичної інфраструктури задіяна численна кількість державних органів, кожен з яких не лише має свою спрямованість та компетенцію але й повинен бути готовий до якісної взаємодії із іншими учасниками складної та різноспрямованої системи захисту. А по-друге, підготовчий етап вимагав виконання значного обсягу нормотворчих й організаційних робіт щодо приведення чинних нормативно-правових актів у відповідність із новим законом (починаючи від визначення Кабінетом міністрів України уповноваженого органу з питань захисту критичної інфраструктури України і закінчуючи прийняттям необхідних нормативно-правових актів, наприклад, Центральною виборчою комісією, Антимонопольним комітетом України тощо). Виходячи з викладеного, на даний час систему захисту національної критичної інфраструктури неможна вважати повністю сформованою, а її розвиток завершеним.

Підкреслимо, що «захист критичної інфраструктури як безпековий напрям був започаткований у США ще у період «холодної війни», а на початку нинішнього століття став активно розвиватися у провідних країнах світу» [1, с. 3]. Проблематиці критичної інфраструктури приділили свою увагу такі закордонні науковці, дослідники та діячі як: А. Біалас, Р. Дженкінс, Т. Келлі, В. Майер, М. Перман, Р. Хантер, П. Хокстад та інші. Вітчизняні надбання в означеній сфері пов'язані з напрацюваннями Д Бірюкова, Д. Бобро, О. Власюк,

В. Волошина, Д. Дубова, С. Іванюти, С. Кондратова, О. Насвіт, О. Суходолі, С. Шатрави, С. Якубовського та численної групи інших вчених.

Наразі вивчення світового досвіду й накопичення власних (в тому числі нормативно-правових) розробок, саме зараз робить актуальним для нашої держави необхідність обрати найбільш ефективні й дієві моделі та способи подальшого забезпечення безпеки-стійкості критичної інфраструктури.

На теперішній час чинним законодавством визначено захист критичної інфраструктури як: «всі види діяльності, що виконуються перед або під час створення, функціонування, відновлення і реорганізації об'єкта критичної інфраструктури, спрямовані на своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізацію загроз безпеці об'єктів критичної інфраструктури, а також мінімізацію та ліквідацію наслідків у разі їх реалізації» [2, п. 3 ч. 1 ст. 1].

Звернемо увагу на те, що наведене визначення певним чином об'єднує в собі орієнтацію на запобігання різноманітним типам загроз, водночас закладаючи основи секторального підходу до забезпечення безпеки-стійкості критичної інфраструктури. Доречи, останнє цілком відповідає практиці більшості розвинених країн світу.

Разом із тим, Україна у розбудові власної системи не може ігнорувати таку вагому особливість, якою є російська військова агресія. Наразі тривалість подальших бойових дій ще залишається важкопрогнозованою. Проте, вже зараз зрозуміло, що перебіг війни суттєво вплине на геополітичний розподіл сил та всю систему безпеки не лише в Європі але й в світі. Україна ж, у свою чергу, чітко усвідомлює, що її кордони і надалі будуть розмежовувати її з ворожим та небезпечним східним сусідом. Тож, розбудовуючи власну систему безпеки-стійкості критичної інфраструктури нашої державі доцільно орієнтуватись саме на досвід тих країн, які стикалися із схожою чи подібною ситуацією.

В цьому контексті найбільш цікавим та корисним видається досвід Ізраїлю. Ця держава є однією з найбільш милітаризованих країн світу, що обумовлено великою кількістю військових конфліктів, до яких долучався Ізраїль. Разом із тим, це не завадило Ізраїлю досягти високого рівня розвитку, успіху й потужності. Все це виступає вагомим доводом щодо налагодження активної співпраці та переймання досвіду, навіть попри те, що Ізраїль не є членом Європейського Союзу або НАТО (тобто членом тих організацій, курс на вступ у які визначено Конституцією України).

В складній сучасній ситуації Ізраїль вже демонструє певну підтримку України в гуманітарній, медичній та міграційній сферах. Проте, все ще намагається дотримуватись обережної політики та нейтралітету, що пояснюється непростою політичною ситуацією навколо самого Ізраїлю. Але взаємодія з підтримки становлення захисту критичної інфраструктури в Україні може стати ще одним перспективним напрямком розвитку відносин між нашими державами, що буде корисно для України та не містить додаткових ризиків для Ізраїлю.

Контекст для такої співпраці вже закладений у нормах чинного законодавства. Так, стаття 31 Закону України «Про критичну інфраструктуру»

передбачає міжнародне співробітництво у сфері захисту критичної інфраструктури відповідно до укладених Україною міжнародних договорів. Натомість, на нашу думку, розвиток взаємодії та передачі досвіду доцільно розпочати на менш формальному рівні громадських об'єднань та організацій, наприклад у науковій площині. Підкреслимо, що згідно статті 28 названого закону саме через громадські об'єднання реалізується право громадського нагляду у сфері захисту критичної інфраструктури. Крім того, статтею 25 передбачена взаємодія представників громадськості із органами влади з метою формування та реалізації державної політики у означеній сфері, для чого можуть створюватись відповідні об'єднання та консультативно-дорадчі органи.

Підсумовуюче усе викладене, можна дійти висновку, що створення громадської організації з метою переймання міжнародного досвіду в сфері забезпечення безпеки-стійкості критичної інфраструктури та втілення його в національну державну політику є дієвою перспективною формою сприяння захисту критичної інфраструктури.

Список використаних джерел:

1. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ. 2015. 35 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/l_428_42547724.pdf (дата звернення: 10.05.2022).

2. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 16.11.2021 р. № 1882-IX. Голос України від 14.12.2021 р. № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (дата звернення: 10.05.2022).

УДК 342.1

Orcid 0000-0003-0063-9448

Іванов Сергій Богданович,
помічник-консультант народного депутата, Апарат ВРУ,
аспірант кафедри філософії права та юридичної логіки
Національної академії внутрішніх справ
e-mail: sergiy2015ivanov@gmail.com

КОНСТИТУЦІЯ ПИЛИПА ОРЛИКА В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

З урахуванням сучасного реформування державно-правових інститутів в Україні, важливим видається аналіз та врахування при цьому цивілізаційно-універсальних та специфічно національних українських особливостей, які формувалися історично, що, в свою чергу, не може бути інтерпретовано та осмислено без звернення до найвизначніших пам'яток українського політико-правового досвіду та їх філософсько-правового осмислення. Одним із таких фундаментальних документів безперечно є Конституція П. Орлика 1710 р., яка